

בית מדרש • הוצאה לאור

גליון כ"ג - אלול תשס"ג

נהגות דשמעתה

גליון אקטואלי מרתק מבית היוצר של אש התורה

לעילוי נשמת הגאון המופלא צנוע ומעילי - רבי שלמה ב"ר מאיר שפירא זצ"ל

מהדורת
זכרון
שלמה

דיני ריבית ו'שהחיינו' בהחזרת מצלמה

ונראה שיש לחלק בין שהחיינו על מצוה לשהחיינו על חפץ חדש, שכאן נתקנה הברכה על המצוה, וכשנתבטלה המצוה גם הברכה יוצאת למפרע לבטלה, משא"כ בקניית חפץ הברכה היא על עצם שמחת הלב, ושמחת הלב אין פוקעת למפרע.

וכל זה אם העיסקה מתבטלת למפרע, אך אם נימא שמתבטלת רק מכאן ולהבא, והווי כהיתנו שיוכל למכור חזרה תוך 14 יום, אין כאן חשש ריבית, דלא נעשית הלוואה, וגם אין כלל חשש של ברכה לבטלה.

ובלחורות נתן (חי' י"ד ע"א) נקט שהמבטל עיסקה אסור להשתמש במוצר משום ריבית. והוכיח כן מהמבואר בסמ"ע (ר"ב לג) שאם נמצא מום במקח והווי מקח טעות, נעשים הדמים למפרע הלוואה והפירות שאכל הווי רבית, הגם שלא ירד מעיקרא על דעת הלוואה. אכן להנתבאר יש לדון לחלק, שכאן אין המקח מתבטל למפרע, ולא דמי למקח טעות. [ובנתיבות שלום (קע"ז ז') נקט שבמינו אין השימוש נחשב ריבית גם במקח טעות. דאנן סהדי שמחילת דמי השימוש אינם תמורת המתנת המעות אלא כפיצוי על עוגמת הנפש שאירעה ע"י הפגם במוצר].

ובברית פנחס (ספר התשובות שאלה רמ"א) כתב שאין בהחזרת מוצרים חשש איסור כלל. שכן המעיין בסעיפי החוק המאפשר החזרת מוצרים יראה, שכל האפשרות לביטול עיסקה היא **בתנאי שלא השתמש** [אלא שהחזרת המוצר באריותו המקורית מהוה הוכחה מספקת שלא השתמש], ונמצא שאם השתמש פקעה זכותו לבטל העיסקה ונחלט לו החפץ לגמרי, ובשלו הוא משתמש [וצ"ע, דא"כ ייאסר משום גזל, ועוד, שהמעין שם יראה, שכל זה נאמר דוקא ברכישת **מוצר**, אך ברכישת **שירות** שצריך לרכוש מוצר עבור קבלת השירות, כגון כשרוכש קו טלפון, ונצרך לרכוש סיס' לצורך כן, וכדו', בזה גם לפי החוק ניתן לבטל את העיסקה אף לאחר השתמשות במוצר, ובכ"ג שייך חשש ריבית].

שאלה: אליהו רכש מצלמה יקרה, ובירך עליה 'שהחיינו'. לאחר שבוע זכה בהגרלה באותה מצלמה בדיוק. משום כך החליט לבטל את העיסקה ולהחזיר את המצלמה שרכש, וכפי הנהוג שניתן לבטל עיסקה תוך 14 יום [והגם שהחוק אינו מחייב בדני תוח"ק, מימ יש לו תוקף מאחר שכך נתפשט המנהג, וכמבואר ברמ"א י"ד קע"ד א' וביהגר"א שם. שעל דעת כן עושים המוכר והקונה]. ויש לדון אם מותר לו לבטל העיסקה, שהרי בכך תצא ברכת 'שהחיינו' למפרע לבטלה. ועוד, שבכך נמצא שספדו היה אצל המוכר כהלוואה, וכעת יוחזר לו בתוספת **ריבית** של שבוע השתמשות במצלמה.

מסקנא דשמעתה

נידונים אקטואליים בראי ההלכה

רב המכון דבי צבי דותן שליט"א - מורה הוראה וראש כולל גני אילון - אחיסמך

תשובה: מצינו בחושן משפט שתי אופנים של ביטול מקח: א', שהקנין מתבטל לגמרי **למפרע**, כגון בנמצא פגם במקח והווי מקח טעות (ח"מ רלב). וב', שהמקח חל, ומ"מ מתבטל **מכאן ולהבא** ע"י תנאי. כגון כשהתנו שיוכל המוכר לפדות חזרה את המקח (י"ז ה), או שהתנו שיחזור וימכור לו לאחר זמן (כמתנה על מנת להחזיר, ח"מ רמ"א ה).

מעתה יש לחקור במה שיכול הלקוח לבטל עיסקה תוך 14 יום, האם מתבטל הקנין **למפרע** כמו במקח טעות, ונמצא שנתנית המעות לרכישה נעשית למפרע כהלוואה, והשימוש במוצר אסור משום ריבית. [נאולם, מאחר שביטול עיסקה מחייב את הלקוח 100% או 5% מהעיסקה (הנמוך מביניהם), אם שווי ההשתמשות פחות מסכום זה - אין כאן ריבית. אך בדרך כלל עלות שכירות מצלמה לשבוע היא למעלה מ-100 ₪].

ולצד זה שמתבטלת העיסקה למפרע, נמצא גם שבביטולה תצא ברכת 'שהחיינו' למפרע לבטלה. אלא שמצינו בהתעוררות תשובה (ח"ב מה) שחידש במי שזכה בהגרלה ובירך שהחיינו ולבסוף נודע שטעה, דאין ברכתו לבטלה, כיון שהיה שמחה בליבו באותה שעה. אך דין זה צ"ע, שכן מצינו ברוקח (חתי"ס י"ד רמ"א) דאין מברכים שהחיינו על המילה שמא לבסוף יימצא נפל, ותצא הברכה לבטלה. וכע"ז במטה משה (תרסט) שאין אומרים שהחיינו בספירת העומר, שמא ישכח יום א' ותצא ברכת שהחיינו לבטלה

(ואכמיל מדוע דנו רק מצד שהחיינו ולא מצד ברכת המצוות).

לקבלת הגליונות וחומר מרתק נוסף שלחו בקשה ל: A9768552@gmail.com

צורתא דשמעתתא

סקידה מקיפה של סוגיה הלכתית

הרב מנחם אדלר - ראש בית המדרש

אופני ההיתר בפתיחת פקקים ומכסים בשבת

מלאכת 'מחתך'

עניינה של מלאכת 'מחתך' הוא, חיתוך המעמיד את הדבר הנחתך על מידתו המדוייקת, כמו למשל קיצור בגד ארוך לגודל הרצוי. משום כך, אריזה אשר לצורך פתיחתה יש לבצע חיתוך במקום מסויים המאפשר את פתיחתה, יש בכך משום מלאכת 'מחתך'. בימינו מצוי מאד שבכדי להקל על החיתוך ולאפשר את דיוקו מכינים מראש את אזור החיתוך ע"י חיתוך חלקי, שלא נותר אלא להשלימו בקלות.

לדוגמא:

מכסים עם לשונית פתיחה

פקק פלסטיק עם טבעת: פקק פלסטיק המחובר בתחתיתו לטבעת סגירה, ובפתיחה הראשונית נחתך הפקק ונפרד מן הטבעת, דעת הגריש"א שפתיחתם אסורה משום מחתך, ודעת הגרשז"א להתיר [וטעמו, שאין האדם מקפיד לחתוך דוקא במקום זה, ולא קצת יותר למעלה, ומה שחותך כאן הוא רק משום שכך יותר נוח, ועל כן אין זה נחשב העמדת חפץ על מידה מסויימת (מכתב הגרש"ז, מאור השבת ח"ב תקנ). ועיי' טעמים נוספים בארחות שבת י"א מ"ד].

מכסים עם לשונית פתיחה: לשונית פתיחה, כפי המצוי במכסה של טחינה, פקק של קנקן תרכיז, פקק שמן קנולה, מכסה גומי לעיסה, דינה שווה לפתיחת פקק עם טבעת, שלדעת הגריש"א פתיחתן אסורה משום מחתך, והגרשז"א מתיר [ארחות שבת, י"ב כ].

חבילת חמאה וקוביות שוקולד: לדעת הגרש"ז יש להמנע מחיתוך חמאה יחד עם עטיפתה, או שבירת שורה של קוביות שוקולד יחד עם נייר הכסף העוטף אותן, משום שמקפיד על חיתוך הנייר כסף שיהיה תואם למאכל ויכסהו כדי שלא יתלכלך, ויש בזה חשש מחתך. ויש מתירים [בנין שבת עמ' ש מכת"י הגרש"ז שנסתפק בזה. אך הגרא"פ פאלק מתיר, שעטיפה הדבוקה למאכל נספלת ונידונת כמאכל עצמו, ואין מחתך באוכלין].

היתר חיתוך שאינו גמור

יסדו הפוסקים, שאיסור 'מחתך' הוא דוקא כשגומר ומשלים החיתוך לגמרי. אבל אם משאיר מעט מחובר ואינו מסיים החיתוך, מותר הדבר. והוסיפו, שהיתר זה קיים גם כאשר החיתוך אסור משום מכה בפטיש, שגם איסור מכה בפטיש נאמר רק בהשלמת תיקון החפץ, ולא כשאינו משלים החיתוך. (הל' שבת בשבת ח"א עמ' תשנ בשם הגריש"א והגרשז"א. מאור השבת ח"ה עמ' תסה תשובת הגריש"א, ומקורם מהרגוצ'ובר [צפנת פענח שבת פי"א] שלמד כן מדברי הרמב"ם והירושלמי).

ומטעם זה התירו (שם) לפתוח פקק בקבוק שבתחתיתו טבעת, כאשר מקפיד לשמור שלא יתנתק הפקק מהטבעת לגמרי, וישאר מחובר לפחות במקום אחד, כיון שזהו חיתוך שאינו גמור. אלא שבפקקים המצויים בימינו אין מציאות לפתוח את הפקק מבלי שיתנתק לגמרי מהטבעת, מלבד במקרים מיוחדים.

אולם ניתן להשתמש בעצה זו במכסים שיש בתחתיתם לשונית, שמותר לפתוח את הלשונית באופן חלקי ולאפשר בכך את פתיחת הפקק, כל שאינו משלים את החיתוך. וכפי שנתבאר לעיל, שדין פתיחת מכסים כאלו, שווה לפתיחת פקק עם טבעת.

ולמעשה ניתן להשתמש בעצה זו גם בפקקי הבקבוקים המצויים בימינו, על ידי שיחתוך את הטבעת לרוחבה באמצעות סכין חד בשניים או שלשה מקומות, ועל ידי זה בפתיחת הפקק לא תנתק הטבעת אלא תתקפל כלפי חוץ, ותישאר מחוברת. ואף אם בחלקה תנתק - הרי נתבאר שאין איסור בכך כל זמן שתישאר מחוברת עכ"פ במקום אחד (מאור השבת ח"ה עמ' תסו מהגריש"א).

השלכה נוספת מצינו להיתר זה, בפתיחת קופסא של גלידה משפחתית, שבכדי לפתחה צריך לשבור חתיכת פלסטיק המונעת גישה לקצה המכסה. ושבירה זו אסרו הפוסקים משום מחתך, ויש שאסרו גם משום מכה בפטיש.

אולם לפי הנתבאר כתבו הפוסקים, שמותר לשבור את הלשונית מצד אחד ולהשאירה מחוברת בצד השני, מפני שבכך לא הושלם החיתוך ואין בכך איסור מחתך או מכה בפטיש. (מאור השבת ח"ה בירווי הלכה פ"ל, ע"פ הוראות הגריש"א).

היתר חיתוך הנזרק מייד

כאשר הדבר הנחתך נזרק לאשפה מייד עם סיום החיתוך, אין איסור בחיתוכו, מאחר שענין המלאכה הוא תיקון חפץ בחיתוך המעמידו על מידתו, וכשמושלך מיד לאשפה אין כאן חשיבות של תיקון חפץ.

דוגמאות:

לשונית קריעה קלה: עטיפות הנזרקות מיד עם הפתיחה, מותר לפותחן באמצעות 'לשונית קריעה קלה' הגם שנעשה בכך חיתוך ישר ומדוייק, ומצוי הדבר בעטיפה שעל פקק בקבוקי היין, ונייר כסף העוטף משולשי גבינה מותכת, ועוד. (מאור השבת ח"ה עמ' תנו בשם הגריש"א).

פקק עם טבעת המושלך לאשפה: פקק בקבוק שיש בתחתיתו טבעת, אשר יש איסור מחתך בפתיחתו וניתוקו מן הטבעת, וכמו שנתבאר לעיל בשם הגריש"א. אם מקדים ועושה חור בראשו, כך שמתקלקל משימוש, ודעתו להשליכו לאשפה מייד עם הפתיחה, מותר לפתוח אותו ונתקו מן הטבעת ואין בזה משום מחתך. וכל זה נכון גם בפקק מתכת וגם בפקק פלסטיק. (כ"כ בשם הגריש"א בהלכות שבת בשבת ח"א עמ' תשנא. ובהגדת 'הלילה הזה' (עמ' 7). עם מקדשי שביעי ח"ב עמ' קטו, אשרי האישי או"ח ח"ב פ"א אות א'. מאור השבת ח"ה תשובות הגריש"א ח"א ה').

אם שיטת הגרשז"א נוהגת גם בפתיחת פקקים שבימינו

שיטת הגרשז"א שמותר לפתוח פקקי פלסטיק של בקבוקים עם טבעת המתנתקת בפתיחתן, שייכת גם בפקקים המצויים בימינו. (ודלא כאותם שעוררו, שפקקים המצויים בימינו אסורים בפתיחה גם לדעת הגרשז"א. וטעמם, מפני שהזכיר הגרשז"א בטעם ההיתר - שהטבעת דקה יותר מהפקק וניכרת כדבר נפרד לעצמו גם לפני הפתיחה. ולפי"ז בפקקים המצויים בימינו, שהטבעת עבה ונראית חלק מהפקק - יש לאסור.

אך כבר העמיד דברים על אמיתתן הגאון רש"ב ליירוזון שליט"א עורך ספרי 'שלחן שלמה' מכת"י הגרשז"א (קובץ 'אור ישראל' [מאנסי] חוברת מ"ז עמ' רלח), שכן עיקר טעמו של הגרשז"א היה מפני שפקק פלסטיק נגמרת צורתו עוד לפני שמלבישים אותו על הבקבוק, ועל כן אין משום מכב"פ בפתיחתו. משא"כ פקק מתכת שחריציו נעשים רק בשעת הידוקו על צואר הבקבוק, ועל כן נעשה כלי בעת ניתוקו מהטבעת. והטעם המוזכר במנחת שלמה שהטבעת דקה יותר, זוהי סברא נוספת, ולא עיקר טעמו להתיר. וכמו שמצינו בכמה מכתבים וכת"י שלא הזכיר טעם זה כלל אלא רק הטעם הנ"ל וכ"ה להדיא במכתבי הגרשז"א שנדפסו בקובץ הליכות שדה (105)).

ספר
נפש ישראל
אוצר ענייני
פיקוח נפש

אוצר בלום המקיף
את כל ענייני פיקוח נפש ורפואה,
הצלת נפשות, מאבד עצמו לדעת ושמימה מסכנה
כ-אלף ומאתיים עמודים
עשירים ושלושה פרקים של תמצית השיטות,
למעלה ממאתיים ועשרים סימנים של ביאור העניינים

מחיר מיוחד
לרגל הוצאה
40 ש"ח

לפרטים ומוקדי מכירה: 052-7603808. לקבלת הספר במייל: ya0527603808@gmail.com

להבין

הגיע הזמן...

להבין!

עם תחילת הזמן מתמלא הלב
בשאיפות אמיתיות, לעלות
ולהתעלות בעבודת ה' בלימוד
התורה ובתפילה.
לפעמים זה מצליח זמנית,
ולפעמים יש פער בין הרצוי למצוי.

הספר 'שערי העליה'
מבית 'מכון להבין'
יסייע לך לקנות כלים
שיהפכו את השאיפות
לקניין, ויתוו לך דרך
חיים של התקדמות
מתמדת.

הספר יסייע לך
'להבין' את התהליכים
שעוברים עליך,
ולתתחבר לנצח
לדרך העולה בית אל.

25
בתקום 40 ש"ח

קיבלנו תרומה גדולה לשבוע אחד בלבד לקראת זמן אילול הבעל"ט
וקנה ניתן לרכוש את הספר במחיר מיוחד ברוכשים שלי. מחיר בלבד.
אחרי כן יורחב ניתן לרכוש במחיר מלא בחנויות הספרים

אש התורה - הוצאה לאור
יצירת איכות תורנית

ספרים נוספים מהתקופה האחרונה:

חדשו ניתן לקבל למייל עותק דיגיטלי של חלק מהספרים שראו אור ע"י המכון
לרשימות הספרים שניתן לקבל, שילחו את המילה 'ספרים' בשורת הנושא לכתובת 9768552@gmail.com

מה דעתכם?

תגובות מעט הקודאים

תגובת המערכת: יישר כח על הדברים הכתובים בטו"ד. להיות הרבה נסתבכו בזה, נשתדל לפרט המקורות ולהעמיד דברים על דיוקן בעה"י.

ראשית חשוב לציין, כי ההנחה ש"אין המנהג כן בקרב נשות ישראל" היא טעות ביסודה. שהרי על מנהג ירושלים מעיד לנו המענין ארץ (תרומות ח"ב [מהדור] סי' י"ג אות י' עמ' תשצ) ע"ש שדן אם חובה לומר הרי זו חלה, וכתב בזה"ל "עכ"פ נראה, דלפי הנהגה, שמפרישין קודם ואח"כ מברכים, מודו כו"ע שאצריים אח"כ לומר הרי זו חלה". ועל מנהג בני ברק מעיד בעל שבט הלוי (ח"ד סי' קמו ד"ה וילשו) "ומנהגיני שלוקחים קודם הברכה חתיכת חלה ואחר כך מברכים".

ומה שציטט מדברי המנה"ש שהביא מהנצי"ב לברך ואח"כ להפריש, הרי שם דן הגרש"י בנידון אם צריך לעשות קריאת שם, והביא מהנצי"ב שלא קוראים שם אלא מברכים ומפרישים בלבד, ועל זה כתב הגרש"י שלהנצי"ב אין צריך קריאת שם משום שעושים הפרשה אחרי הברכה, משא"כ לדין שקודם מפרישין ואח"כ מברכים - יש לקרוא שם אחרי הברכה. ודרך אגב שמענו כאן עדות הנצי"ב שבזמנו היו מפרישים בלא קריאת שם, וכמו שכתבנו.

ויעניין בדברי הנצי"ב במקום, שמאריך לומר ולחטוף, שמנהגם להקדים הברכה להפרישה הוא דוקא בחלת חו"ל, אבל בא"י יש לנהוג כדברי התוספתא - קודם להפריש ואח"כ לברך ולקרוא שם, וכתב שהתוספתא מיי"ב בא"י. ונמצא מפורש בדבריו שיש אמונה ודיוק בענין זה בין חלת א"י לחלת חו"ל, אך בדיוק להיפך, שבחו"ל יש להפריש אחר הברכה משא"כ בחלת א"י.

והענין הדברים, דכיון שחלת א"י חמורה מחלת חו"ל, על כן איננו רוצים שתתערב חלה האסורה בעינינו, ומש"ה קודם כל יש להפריש חלק מן העיסה ולתקן אותו לגמרי, ורק אח"כ לברך ולקרוא שם. כי אחרת, תחול החלה בעוד הבצק מחובר בעיסה, וכשיחישו יש לחוש שישארו פיורים מדובקים מן החלה בעיסה, וטעם זה כתב גם הגרש"י, שעל כן יש להזהר ולהקפיד להפריש קודם הברכה, כדי שלא תתערב בעיסה.

ומש"כ מסבא דסגני במוקף בשעת הפרשה אף שאח"כ קורא שם, הרי נחלקו בזה הראשונים להדיא, ונקטינן כדעת תוס' נדה ז. ותוס' רא"ש ו"ש בטבול יום פ"ד מ"ב בתי"א דבעינן מוקף בשעת קריאת שם אפילו כשקולח חתיכה מהבצק על דעת לקרוא שם מיד.

ומה שהביא מהשב"ל ל"לשון השו"ע כרמב"ם שיברך קודם ההפרישה, הרי כל דבריו נשענו עליון שחן עושות שלא כדין ומפסיקות בין הברכה לאמירה. וביותר היה להפסיקם להזהיר על מה שאחזות את הבצק ביד ונמצא שמפרישות שלא מן המוקף ולכן היה צריך שלמדו אותן עצות והנהגות איך יתחשב הפרשה מן המוקף, הרי זה חידוש גדול למעשה, ופלא גדול היאך שתקו הראשונים וכל הפוסקים להשמיע דין כזה כי מצוי הנוגע לכל אשה בהפרשת חלה, וזה כמעט להוציא לעז על הרבה צדקניות בכלל ישראל, שהרי מנהג נשים רבות שאינן מודקדות בזה כלל.

אבל נשים כאן בארץ ישראל, שנוהגות כהמנהג הישן לברך ואח"כ להפריש לא שמענו מעולם שהפוסקים יטענו עליהן שחן עושות שלא כדין ומפסיקות בין הברכה לאמירה. וביותר היה להפסיקם להזהיר על מה שאחזות את הבצק ביד ונמצא שמפרישות שלא מן המוקף ולכן היה צריך שלמדו אותן עצות והנהגות איך יתחשב הפרשה מן המוקף, הרי זה חידוש גדול למעשה, ופלא גדול היאך שתקו הראשונים וכל הפוסקים להשמיע דין כזה כי מצוי הנוגע לכל אשה בהפרשת חלה, וזה כמעט להוציא לעז על הרבה צדקניות בכלל ישראל, שהרי מנהג נשים רבות שאינן מודקדות בזה כלל.

ולכן נראה לענין שבהפרשת חלת איז שיש זין מן המוקף דנים את כל מעשה ההפרשה מחתיכת טלית הבצק ועד חשיב שפיר מן המוקף, וממילא גם הברכה נאמרת לפני ההפרשה ואין ההפרשה הפסק אלא היא החתלת המצוה.

בנוגע למאמר בגליון הקודם, שיש לברך על הפרשת חלה לאחרי ההפרשה קודם אמירת 'הרי זו חלה', ולא כמופיע בטעות בסידורים, שאחרי הברכה מפריש ואומר, נתקבלות תגובות רבות, ומקוצר הגליון הבאנו הכוללת שבהן:

יש להעיר על זה, דמה שכתב שהדבר מפורש בתוספתא, בתוספתא לא מדובר על חלה אלא על תרומה, וירל שדוקא תרומה שמקפידין בה על שיעור וההפרשה בדקדוק לוקחת קצת זמן היו ההפרשה הפסק בין הברכה להקדשת התרומה, משא"כ חלה בימינו שאין בה שיעור לעיכובא.

עוד י"ל, הדנה יש לדקדק לשון התוספתא "החולך להפריש" ומדוע לא נקטה בפשוט "מפריש" וכו'. ואפשר לומר דמיייר שמפריש כמה הפרשות ביחד, ולכן אינו יכול לברך רק אחרי שמהל כבר מופרש ואינו מוחסר אלא קריאת שם, אבל כשמפריש הפרשה אחת ועושה זאת אלתר יכול לברך גם קודם ההפרשה.

ומה שהרמב"ן והרשב"א הביאו דין זה בהלכות חלה, נראה שהוא דוקא לדידהו בחלת חו"ל, שמתבאר בדבריהם דלא בעינן בה הפרשה מן המוקף, ולכן אין משמעות להפרשה, אבל לדין דחלת א"י צריכה הפרשה מן המוקף איך טלית החלה והפרשתה מן העיסה היא תחילת המצוה, ולכן כשמברך ואח"כ מפריש חשיב עובר לעשייתו. משא"כ בחלת חו"ל שיכול לאכול ואח"כ להפריש אין שום חשיבות לנטילת הבצק מן העיסה.

ומה שכתבתם שהכתוב בסידורים להפריש אחרי הברכה זה מנהג מקומות שלא היו אומרים הרי זו חלה, כל אחד מבין אלה השערה בעלמא להמציא גלגולה של טעות (כביכול) ולומר שהסידורים שאח"כ שהוסיפו אמירת הרי זו חלה טעו, וכל זה דוחק גדול.

וגם מנלן שחיה כזה מנהג שלא לומר הרי זו חלה, הרי השרע כתב בכמה הלכות סי' שכ"ז סעיף א' באומר שיחול עליה שם חלה וכן בסעיף ב' דביר מתי אומר שתחול החלה, וא"כ הוזכר בשרע שהפרשת חלה יש בה דיבור, [גם כתב השרע בסעיף ב' שטוב ללמד הנשים לומר שתחול חלה אף על הקמת שיתערב אחר כך, מבואר שהנשים היו מפרישות חלה בדבור (עכ"פ אחרי שלמדו אותם להסיף דבורים אלו)] וכן היה כל פעם שמפרישים בלא ברכה מסתמא אומרים בפה "הרי זו חלה" ומהיכא יתני לומר שהיה מנהג פשוט להפריש בלי שום דיבור?

ומה שכתבתם בשם השבט הלוי והמנחת שלמה, עינינו בגוף הדברים ולא מצאתי שדברו מפורש על זה, אלא השבט הלוי כתב בזה"ל "ולשון השרע בשעה שפירש היינו קודם ההפרשה דהוא לשון הרמב"ם כנ"ל, עכ"ל. והרי בישיבת הרמב"ם כתב שם השבט הלוי שלעולם מברך ואח"כ מפריש איך מדברי השבט הלוי ויחזיק שהשרע סתם הלכה שלעולם מברך קודם ההפרשה! גם המנחת שלמה כתב בזה"ל "אך רואה אני מהנצי"ב שנהגים לברך מיד ואח"כ מפרישים והיינו כהרמב"ם", אלא שמסיים שם "אבל כמדומה לי שבזמננו נוהגים תחילה להפריש", כלומר שאולי המנהג השתנה בזמננו, עכ"ל.

אבל נשים כאן בארץ ישראל, שנוהגות כהמנהג הישן לברך ואח"כ להפריש לא שמענו מעולם שהפוסקים יטענו עליהן שחן עושות שלא כדין ומפסיקות בין הברכה לאמירה. וביותר היה להפסיקם להזהיר על מה שאחזות את הבצק ביד ונמצא שמפרישות שלא מן המוקף ולכן היה צריך שלמדו אותן עצות והנהגות איך יתחשב הפרשה מן המוקף, הרי זה חידוש גדול למעשה, ופלא גדול היאך שתקו הראשונים וכל הפוסקים להשמיע דין כזה כי מצוי הנוגע לכל אשה בהפרשת חלה, וזה כמעט להוציא לעז על הרבה צדקניות בכלל ישראל, שהרי מנהג נשים רבות שאינן מודקדות בזה כלל.

ולכן נראה לענין שבהפרשת חלת איז שיש זין מן המוקף דנים את כל מעשה ההפרשה מחתיכת טלית הבצק ועד חשיב שפיר מן המוקף, וממילא גם הברכה נאמרת לפני ההפרשה ואין ההפרשה הפסק אלא היא החתלת המצוה.

כל חסיתי שמותי - מנוח אש התורה
כשהעיסה בתוך כלי דרוש מגע של החתיכה בכלי בשעת קריאת שם

הרב אברהם יחיאל הלר הכהן שליט"א - אופקים

האם 'לייסט' (קרש) שלא לשם צל פוסל משום מעמיד?

הכרעת המשנ"ב (תרכ"ט כ"ב, כ"ז) שלכתחילה אסור להעמיד את הסכך על דבר הפסול לסכך בו, ובדיעבד כשר. ולפי"ז יש לעורר, שכאשר מניחים את הסכך על לייסטים שלא הונחו לשם צל (אלא לשם שינוח עליהם את הסכך), יהיה הסכך פסול משום שמעמידו בדבר שאין מסככין בו. ולא תהא הסוכה כשירה אלא כשגם הלייסטים הונחו לשם צל.

ואין לדחות שלא נחשב מעמיד 'בדבר שאין מסככין בו' אלא כשהמעמיד פסול מצד עצמו, כגון שהוא ממין שאין מסככין בו. שהרי כתב החזו"א (אורח קמ"ג ב), שסכך המונח על דבר המקבל טומאה, כיון שהוא פסול משום שיש לו מעמיד המקבל טומאה, נעשה הוא עצמו סכך פסול, והסכך שמונח עליו נפסל ג"כ, כיון שמעמידו בדבר שאין מסככין בו (דהיינו הסכך הכשר שתחתיו, שפסול מחמת שיש לו מעמיד מקב"ט).

הרי דשיך פסול מעמיד בסכך כשר שכל חסרונו מה שמונח על דבר המקבל טומאה ואין בו פסול עצמי כלל. וא"כ היה סכך שלא הונח לשם צל, דכיון שאין מסככין בו כמו שהוא כעת, הו"ל סכך פסול, ונמצא שהסכך המונח עליו יש לו מעמיד שאין מסככין בו, וצריך עיון.

לתגובות: מייל: A9768552@gmail.com פקס: 077-470-4472

לעיון

שאלות מרתקות בהלכה המעשית בימינו

הודעה משמחת למחברי ספרים שליט"א:

מחלקת הוצאה לאור של מכון אש התורה, מעניקה שירות איכותי ומקצועי למחברי ספרים, בסבסוד משמעותי של אלפי שקלים, בכל שלבי ההפקה: עריכה תורנית, עימוד, עיצוב שערים, הדפסה והפצה.

ובנוסף!

חוסכים את עלויות עיצוב וייצור הגלופות לכריכה, ומשתמשים בגלופות מוכנות מרהיבות מקטלוג המכון.

(ניתן לשכור גלופה לשימוש גם אם מדפיסים במקום אחר!)

לקבלת הקטלוג אוטומטית למייל,

שלחו את המילה "פרטים" בשורת הנושא

לכתובת: A9768552@gmail.com

דוגמאות מתוך קטלוג הגלופות החדש

